

Hon vågar att komma nära med hjälp av kameran. Nu möter du henne en gång i månaden i NWT:s Helg. Filmaren Sara Broos hittar inspiration i Berlin men hjärtat och livet finns i Fryksdalen.

Om att resa

Jag åker sällan på riktig semester. Ofta har jag kameran med mig eller något projekt på gång.

Just nu spelar jag in en film på tåg genom Östeuropa och Balkan. Reser medvetet långsamt och i den mån det går utan att använda mobilen eller låta mig bli guidad eller styrd. Målet med resan är att åka vilse, att vara öppen för det oförutsägbara. Att kunna ändra riktning. Följa med en främling av tåget och spendera ett par dagar i en liten by i Bosnien eller Bulgarien. Med en längtan tillbaka till resorna jag gjorde då jag var tonåring och drev omkring ensam, utan mål och riktning. Men jag hamnade ofta på de mest fantastiska platser.

På den tiden, i slutet av 90-talet fanns ju knappt Internet, i alla fall inte Facebook. Jag hade ingen mobil. Och om man läste i Lonely Planet om någon magisk hemlig plats dit man skulle åka om man ville vara helt ifred och uppleva något unikt visste man att det var dit man inte skulle åka, eftersom allt tänkte samma sak. Numer är resandet och livet ofta så mycket mer effektivt och styrt. Tiden för att bara driva omkring finns inte, eller för att stanna kvar ett par dagar extra någonstans. Eller att försjuka i ett samtal med en främling på ett café i flera timmar.

Jag läser Rebecca Solnits "Gå vilse. En fälthandbok". Hur hon går till fots genom världen och

försöker medvetet gå vilse. Hur hon ser det som en konstnärlig nödvändighet och förutsättningen för alla kreativa processer; behovet av att hamna någon annanstans än där man först tänkt sig. Jag fastnar för ett citat av Platon; "Och på vilket sätt tänker du söka efter det som du inte alls vet vad det är".

Det finns så många olika sorters sätt att resa. Jag träffade en man nyligen som varit i 74 länder och som samlade på platser, maträtter, vackra vyer, lyxiga sviter. Han hade obegränsat med pengar, uppväxt i en av USA:s rikaste familjer. Han tittade aldrig åt sidan, enbart inriktad på sitt mål och med ett antal appar som ledde honom till de finaste hotellen och restaurangerna. Eller alla backpackers och hippies jag träffade i Guatemala som skapade egna communities runt sjön Panajachel där de rökte gräs och dansade hela nätterna.

Det finns de som alltid reser i grupp, som alltid vill ha en guide, de som vill ha all inclusive och aldrig lämnar poolområdet. De som reser ensamma och kallar sig flanörer eller gatufotografer och sitter på barer och caféer. Det finns de som inte reser alls, de som inte har råd eller de som sparar ett helt liv och sen gör den stora resan när de blir gamla. Japaner har förresten kortast semester i världen och tar i snitt endast ut nio dagar. Långa arbetsdagar och för lite ledighet har lett till allt fler fall av karoshi - död till följd av för mycket arbete.

Sen finns det de som säger att de inte behöver resa, de som reser i böcker eller tankarna i stället.

Jag känner en äldre man som aldrig rest längre än till Kongsvinger. Han har gård och djur och har ensam tagit hand om fyra barn efter att hans fru dog. Det har aldrig blivit tillfälle att resa bort, särskilt inte på semester.

Men han är en de mest vidsynta och öppna människor jag känner. "Världen kommer till mig i stället", säger han och syftar delvis på de två killar från Afghanistan som jobbar på gården. Att resa och se världen behöver inte automatiskt betyda att du upplever någonting.

Jag sitter på ett café i Kotor i Montenegro, ett vackert land som drab-

Kotor i Montenegro.

FOTO: FREEIMAGES.COM

bades hårt av kriget på Balkan på 90-talet. Tidigt på morgonen har jag filmat ruinerna av ett lyxhotell, Hotell Fjord, som en gång i tiden var ett blomstrande semesterparadis med pool och tennisbana där celebriteter som Marilyn Monroe och Sophia Loren bott. Nu står det flera våningar höga hotellet övergivet och tomt, som en påminnelse om kriget som fortfarande är så närvarande på Balkan. Jag går genom rummen och de kusligt mörka korridorerna där det droppar från taket. Heltäckningsmattan ligger kvar. De svarta fåglarna kretsar ovanför mig. Genom de krossade rutorna ser man havet och det enorma kryssningsfartyget Norwegian Pearl som väntar på turisterna i hamnen.

Det är något särskilt med att vara i rörelse, på väg någonstans, färdas i tiden, återvända till platser man besökte som barn eller hamna någonstans där man känner sig hemma även om man aldrig tidigare varit där. Så kändes det första gången jag kom till Bosnien, 1996, strax efter kriget. Den starka hemkänsla jag fick när jag kom dit, mycket genom människorna jag mötte. Det är inte nödvändigtvis hemma som vi

känner oss som mest hemma eller känner att vi blir de vi vill vara. De invanda mönstren, vanorna och rutinerna som vi kanske är beroende av, men som också kan vara så svåra att bryta.

På Balkan tycker jag det finns en särskild slags melankoli som jag kan relatera till, i landskapet, i musiken, hos människorna. Och samtidigt en intensiv känsla av liv.

Kanske är det den känslan resandet medför. Att bryta sina rutiner, att för en stund reflektera över sitt liv och att i mötet med andra upptäcka andra sidor av sig själv. Att sitta på en perrong i Belgrad i sommarvärmen på väg till Sarajevo eller en landa på en liten flygplats i Montenegro omgiven av de höga bergen. Eller att köra i hög fart söderut längs autobahn på väg till Napoli, med bra musik på stereon.

Eller i slutet av en många timmar lång tågresor i ett nytt land, känslan av att komma i kontakt med något nytt inte bara genom landskapet som passerar förbi utanför fönstret utan även inom sig själv.

Sara Broos
sara.broos@nwt.se

”På Balkan tycker jag det finns en särskild slags melankoli som jag kan relatera till, i landskapet, i musiken, hos människorna.”

